

Töe Sönumíd

Sumala töötused.

„Kõik Sumala töötused on tema sees, jah ja tema sees, aamen, Sumala auks meie läbi.“ 2. Kor. 1, 20.

Enimesed võivad teha lubadusi, aga kas nad neid peatavad, on hoopis teine asi. Sageasti tuleb isegi surm vahele ja teeb neil võimatuks oma kava täide viia. Nii pole aga mitte Sumala juures. „Sest Jehooiva sõna on õige ja kõik tema töö on õigsuses.“ Laul 33, 4. Kui rõõmustav on ometi mõte, et Sumal oma töötusi truult peab ja neid täidab. Meie tahame siin ühiskuid töötusi vaadata, mis puutuvad meisse isiklikult.

Täädava elu töötus.

„Ja see on töötus, mis tema ise meile on töotanud: elu, mis igavene on.“ 1 Joan. 2, 25. Ta teab küllalt hästi, et meil siin maailmas on ainult varjatud elu. Tõelise, igavise elu tahab ta meile hiljem anda. Nüüd on see meil usus tema Poja sisse. 1. Joan. 5, 11. Surematuse saame alles Kristuse tulemisel. „Teie elu on varjule pandud Kristusega, Sumala sees. Kui aga Kristus avalikuks saab, siis peate ka teie temaga au sees avalikuks saama.“ Kellelgi ei tarvitse felle üle tahelda. Sumal annab „neile igavise elu, kes head tehes kannatusega au ja kiitust ja huffaminemata põlve otsivad.“ Room. 2, 6, 7. See püüd sisaldab aga ka tingimuse, et peab Sumala käskude järele elama. Jeesus ütles: „Aga tahad sina elu sisse minna, siis pea käsusõna.“ Matt. 19, 16, 17. Seda võime aga ainult Kristuse läbi.

Töötused vanadele.

Sumal pole ka vanu unustanud. Ta teab ju, et neil on olnud paljugi kurbe tunde. „Hallid juuksed on ilus kroon, mis õiguse tee pealt leitas.“ Õp. sõn. 16, 31. Mõnel vanal on kartus, et Sumal laskeb teda huffa minna. Isegi Laatvet palus oma lauludes: „Ära heida mind ära vanal eal, ära jätta mind maha, kui mu rammu lõpeb.“ Laul 71, 9, Sumala vastus kõlab: „Ei taha ma sinust maha jääda, ega sind paigastki maha jätta.“ Ebr. 13, 5. Keegi jumalamees

ütles: „Ma olin noor ja sain vanaks; aga ma pole näinud, et õige on maha jäetud, ja et tema fugu on leiba otsinud.“ Laul 37, 25.

Töötused lastele ja vaestele lastele.

Igal emal on raste, kui ta peab nägema oma truud meest ja laste isa surmatööd. Ta küsib: On's Sumal mind maha jätnud? Kuidas hakkab käima minu armsate laste käsi? Mis ütleb siin kiri sarnastele rõhutatud südamele! „Ta on vaeste laste isa ja lefnaieste tohtumõistja, Sumal omas pühas elumajas? Laul 68, 6. Mina tunnen lesti, kes on suuri perekondi toitnud ja üles kasvatanud. Nad usuvad Sumala töötust. Sina pead tegema ka samuti. Sumal on hea.

Töötused vaestele.

Kristlase palve on: „Waejust ega rikkust ära anna mulle mitte; sööda aga mind leitvaga mis on mulle osaks seatud.“ Õp. sõn. 30, 8. Ja siiski juhtub, et inimene jääb waejeks. Mitmesugused asjad põhjustavad seda: haigus perekonnas, õnnetus ärialabel, sagedasti ka laiskus. Laistadele ütleb ta alati: „Kui kaua oled sa maas, sina laisk?“ Õp. sõn. 6, 9—11. Sarnastele inimestele annab ta ainult ühe asja: nälja. „Kes töö ei tee, see ei pea ka mitte sööma.“ Teiste vaeste vastu on Sumalal suur halastus. Wana seaduse järele ei tohtinud põlde mitte täiesti paljaks lõigata, ega viinamäge täiesti puhtaks forjata. Waejed pidid tulema ja forjama. Waata 2. Moos. 19, 10; 23, 22. Sumal töötab neile isegi jumalariiki. Luuf. 6, 20.

Suhatused rikastele.

Neile öeldakse, et nad ei tohi olla uhked, ega loota oma rikkustele, vaid peavad head tegema, heameelega andma, saama rikkaks headest tegudest, alati auitama, ja hea aluse panema tulevasele elule. Nad peavad arusaama igavestest elust. 1. Tim. 6, 17—19; Laul 62, 11.

Sumal on oma töötusi minevikis, fogu aastatuhandete kestel, täitnud, sellepärast võime kindlad olla, et ta neid ka tulevikus teeb.

Suurte sündmuste eelkäijad.

Kes maailma ajaloo lehekülgi uurib, leiab seal mõnegi sündmuse, mis oma warjud fangele ette on heitnud. Kui tergeusklikud pealiskaudsed inimesed ükskõikjalt päewast päewa elafid ja neid üllatas anmu-ahwardaw sündmus, siis on olnud ka alati mõned, üksikud tõsised inimesed, kes aimajid hädaohu, jeda teistele kuulutafid ja end ise jee-wastu ettevalmistajid. Omas kõneluses wariseeride ja saduseeridega tegi Jeesus neile lord kibeda etteheite ajamärkide tähelepanematajätmise juhtes, öeldes: „Teie jalakitud, küll taewa nägu mõistate ära arvata; eks siis teie ei wõi ka aegade tähti ära arvata.“ Matt. 16, 3. Wanaaegse Jsraeli juhtide taolijelt tahab suurem osa inimesi ka praegu, selle ajemel, et ajasündmuusi Jumala prohweetliku sõna walgel uurida, imetähti ja imetegusid näha. Enne kui üldise tähtsusega sündmused ilmuvad, hoiatab Jumal oma julaste läbi maailma, et nad wõiksid õnnetuiste eest hoiduda. Jumal ütleb prohwet Amose läbi: „Sest Jsrand Jehoowa ei tee midagi, kui tema mitte ei ilmuta oma salajat nõu oma julastele, prohwetitele.“ (Amos 3, 7.)

Toome siin mõned näited: Enne kui tuli weeuputus, hoiatas Jumal patust inimjugu jumalafartliku Noa läbi.

Selle tõendusjeks, et ta Jumalait ettekuulutatud hukatust uskus, ehitas ta iihes oma poegadega lagedale maale laewa. Küll harwa pilgatakse Jumala julaseid sel määral, kui see Noale osaks jai. Kuid tema ei laisknud end jeeläbi effiteele wiia ega end oma ettevõttes talistada, waid ta jutlustas ahwardawast hädaohust ja jatkas laewaehitamist, uskudes kindlasti Jumala ütelist:

„Kõigi liha ots on minu ette tulnud, sest maa on täis wägiwalda neist jaanud, jeepärašt waata, ma tahan neid maaga tükkis ära rikkuda. (1. Moosj. 6, 13). Kui inimesed 120 aastat hukawa weenputuse warjus elafid, Jumala taadiku jutlustust kuulijid ja laewa ehitust nägid, tegid nad siiski omad jüdamed fangeks ja jatkafid oma patuelu, kui weeuputus tuli ja kaotas need kõik ära (Luk. 17, 27). Meie ajal on tähtis Jeesuse manitsust jüdamesse wõtta: „Sest nõnda kui nemad olid päewil enne weenputust: nemad sõid ja jõid, wõtsid naised ja läksid mehele, päewani mil Noa laewa läks. Ja nemad ei pannud jeda tähele, kui weeuputus tuli, ja wõttis neid kõik ära; nõnda peab ka inimese Poja tulemine olema. (Matt. 24, 38. 39.)

Enne kui ilmariik, Baabel, langes, tegi Jumal tema jaatuse prohweeti läbi teatawaks. Ühisõndlijed olud olid siis täiesti wäljakannatamatuks muutunud. Kuningas Nebufadnetšar tegi oma riigimeestele juured joodud, kus juures Jerusalemma templist toodud pihi templiriistu joomisejeks tarwitati ja ebajumalatele kiidulaule lauldi.

Siis ilmus pimestaw walgus jaali. Seinal jai nähtawaks käsi, mis kirjutas mõistatuslijed sõnad seinale. Sirm waldas kõik joobnud pidutsujaid ja ükski ei mõistnud selle jaladusliku kirja tähendust. Lõppeks kutsuti Taaniel kohale ja see teatas kuningale, et tema kuningriigile on lõpp tulnud ja et walitsus antakse Meda-Persia meeste kätte. See Baabel oli lõpuaegse Baabeli ehk praeguse maailma eeskujuks. Lõppeks häwitatakse ka praegune maailm wanaaegse Baabeli jarnajelt.

Kristus nuttis Jerusalemma kurwa jaatuse pärrait, öeldes: „Kui sinagi teakjid ja weelgi sel sinatjel omal päewal mis sinu rahuks tarwis läheb; aga nüüd on see sinu filme eest warjule pandud. Sest aeg tuleb sinu peale, et ju waenlased sinu ümber walki teewad ja sinu ümber piirawad, ja jind kõikipidi waewawad; ja nemad lööwad jind maha, ja sinu lapsjed sinu sees, ja ei jäta kivi kivi peale, jeepärašt, et ja ei ole tunnud oma armu katsumise aega.“ (Luk. 19, 42—44.) Tol korral oli linn rikas ja rahulik. Üle kolme aastakümne elafid juudid ennustatud hukatuse warjudes. Nad ei awaldanud mingisugust kahjatsust Kristuse ristilöömise üle. Nad hooplesid weel ifka jellega, et nad on Jumalait walitud rahwas, ja nad arwafid seega Jumalale meelepärašt tegu teguwat, et nad kristlasi taga kiusafid. Kahjatsmise ja meeleparandamise peale mõtlesid nad nii wähe, et apostel Paulus, pidi nende poole kurwastades pöörama: „Teile pidi Jumala sõna esiti kuulutatama; aga nüüd, et teie jeda enesest ära likkate, ja ei arwa iseendid mitte igawese elu wäärt olewat, waata, siis pöörame meie paganate poole. (Ap. teg. 13, 46.) Seal algafid roomlased 67. aastal linna piiramist. Jüingrid mõtlesid kobe oma õpetaja hoia-tusjõnadele: „Mga kui teie näete Jerusalemma sõjawäest ümberpiiratud olewat, siis tundke, et tema ärakaotamine on ligi tulnud. Siis põgenegu need, kes Juudamaal on, mägede peale, ja need kes keffpaigas seal sees on, need mingi wälja; ja kes wäljas on, argu mingi nemad mitte sinna jisse. Sest

needjinate on kättemaksuise päevad, et kõik peab tõeks saama, mis on kirjutatud.“ (Sul. 21, 20—22)

Oma pimedas vihas Jeesuse vastu ei uskunud nad mitte tema sõnu ja tungisid piirajate peale. Siis pöörasid roomlased tagasi, piirasid linna uuesti, vallutasid selle paljude võitluste järele ja tegid ta maapinnaga tasa. Ka suurepärase tempel langes tuleroaks. Nõnda läksid Jeesuse prohvetlikud sõnad täide, et ei pidanud kivi kivi peale jääma. Kohutavad olid juudalaste kannatused piiramise ajal. Mõõk, nälg, katk ja tuli mäsasid hirmsalt. Mooseje läbi avaldatud needmine läks sõnasõnalalt täide: „Seepärast, et sa ei ole Jehoovat oma Jumalat teeninud rõõmsa ja hea südamega siis pead ja oma vaenlasi, keda Jehoova su peale läkitab, teenima näljas ja janus ning alasti ja kui sul kõigist puudu on; ja ta paneb su kaela raud-ikke, kuni ta sind on ära kajutanud. Jehoova toob saugelt maailma otjast su peale ühe rahva, kes lendab kui suur kottas, rahva, kelle keelt ja ei mõista; jultunud rahva, kes manast ei pea lugu, ega heida armu noore peale. . . Ja teeb sulle kitsast kätte kõigis su värawais, kuni su kõrged ja kindlad müürid maha tulevad, mis peale ja loodad omal maal. . . ja fina sööd oma ihu jugu, oma poegade ja tütarde liha.“ (5. Moos. 28, 47—50, 52, 53.) Üsrand ise ja tema apostlid hoiatasid Juuda rahvast kõijelt. Veel piiramise ajal ilmusid mõned kummalised märgid, nagu ajalookirjutaja Josephus jutustab. Aga Juudid ei kinkinud nendele hoiatustele mingisugust tähelepamu, kuni neid Jumala kohtu poolt ära hävitati.

Enne kui kõige suurem kõigist sündmustest, Kristuse jälletulemine saabub, ilmuvad mitmesugused märgid ja sünnivad mõnesugused imed. Kui Jeesus oma jingritega Olimal istus siis juhtis ta oma jingrite tähelepamu märkidele taewas ja maapeal, mis on kõigi asjade lõpu ennustajateks. . . „Ja päewas kuus ja tähtedes peavad imetähed olema, ja maapeal peab rahwal ahastus olema, et meri ja weewood kohjeward. Ja inimesed lähewad rammutumaks kartuse ja asjade ootuse pärast, mis maailma peale peawad tulema; sest taewawägesid peab kõigutatama. Ja siis näewad nemad Inimese Poja tulewat pilwes suure wäe ja auga.“ Kes küll ei mõtleks nende ennustuste lugemisel wii- maste aastate suurtele loodusõnnetustele! Küll on farnaseid õnnetusi ikka olnud, aga nende kohutaw kasw on selgeks tunnuseks, et see juur sündmus on

ukse ees ja meie juba tema warjus elame. Ajalehed kõik kohutawaid arwusid 1927. aasta kohta, mille järele 196 päewa jookkul oli 136 loodusõnnetust, mis purustas 66.845 maja ja kusjuures jai umbes 20.000 inimest hirmsal kombel surma. Kriti tähelepannuäärt on kohutaw maawärisemiste juurekasw. Iffa enam ja enam lähew täide prohwet Jeesaja ennustus: „Maad pöurutatakse wäga, maa aetakse koguni lõhki, maa kõigub wäga, siia ja sinna ja warub nagu joobnud. (Jes. 24, 19, 20.) Miihästi maailma poliitilised, kui ka ühiskondlised oluforrad muutuwad ikka wäljakannatamatuks. Räägitakse palju rahust, kuid sõjahädaoht lähew ikka juuremaks; räägitakse wägede-wähendamiseft ja pannakse endid rahulikult rohkem relwadesse; räägitakse maailma paranemiseft ja ilusamateft aegadeft, kuna maailm aga oma pattudega ja kombelusetusega ikka sügawamale langeb. Tabawalt ütleb piiskop Ayle meie maailma seisukorra üle: „Wäheseid asjad on nii filmapaijwad, kui üldine hirm ja teadmatus tulewiku üle. Igal pool ja kõigis rahwahiites puudub usaldus ja õnnetuse sünged tunnused on nähtawale ilmunud. Kiriku ja riigi alused on kõigutatud. Keegi ei näi teadma mida toob järgmine tund. Minult jelles näiwad inimesed kõigis maailma jagudes ühel arwamisel olemat, et nad rohkem hirmu kui lootusega tulewikule vastu lähewad. Walitsused näiwad kartma omi alamaid, ja alamatel pole mingit usaldust oma walitsuste vastu. Rikkad arwawad, et nad ei suuda küllalt waeleid rahuldada ja waejed, et nad ei wõi rikkaid usaldada. Igalpool on kuulda rahulolematust, käärimist, jeadusetust, hirmu, kadestust, rahutusi ja kahtlust. Näib, et seltskonna seinu ühendaw jideaine on wälja langenud.“ See on õige kurb, kuid igale tähelepanelikule ilmaolude waatlejale on see tõeliseks tunnuseks.

Mii kui wanasti esimest maailma enne weepuutust, Paabeli enne langemist ja Jerusalemma enne häwitamist hoiatati, nõnda teatatakse ka meie tänapäew Jumala plaani selle maailma jaatuse kohta. Jumal manitjeb meid oma sõna läbi, ja wiimast hoiatust jutlustatakse juba aastakümned. Seda on kõigil maadel kuulda. Meie kõik elame kõikide aegade suurima sündmuse warjuses.

Peagi tuleb Jeesus kuningate kuningana oma wäes ja aus, et jumalakartmatule maailmale lõpu teha ja oma igawest rahuriiki ules seada.

Oled sa walmis teda vastu wõtma?

Jumalast määratud elu kawa.

Jumalal on iga inimese juhtes maailmas oma kindel kawa. Tema tahab, et just sinu ja minu elu teatud viisil kujuneks.

Kust tean ma seda? Loomulikult Jumala sõnast. Midagi ei või ju Jumalast teada, kui Jumal seda ise ei ilmuta. Jumal on meile mitmel viisil öelnud, et temal on iga üksiku inimese kohta oma kindel plaan.

See on juba tingitud tema olemisest, sest et tema on korra Jumal. Jumal tahab inimeselt, teda ta loonud, midagi; ta tahab wiia neid elule ja õndajele, ja iga hinge teatud kindlal viisil. Seda võib näha paljudest pühakirja sõnadest. „Mina tean mõtteid, mis ma mõtlen teie pärast, need on rahu mõtted, ja ei mitte õnnetuseks, et ma annan teile hea otja, ja mis teie ootate.“ Jer. 29, 11. „Soosksem kannatusega võidujoosksmist, mis meile seatud.“ Ebr. 12, 4. „Oh Jumal nuri mind läbi. . ja waata kas ma olen kurja tee peal ja juhata mind igavese tee peale. Laul 139, 29. 24. Kõik need sõnad saavad sügavama siisu, sest nad näitavad, et Jumalal on iga üksiku hinge jaoks maa peal oma kindel kawa.

Kuid pühakiri näitab ka, kuidas piibli isikute nimed on kooskõlas nende elutööga. Mitmel prohvetil on lapsest saadik olnud nimed, mis väljendavad kokkuvõetult seda, mis nad teinud ja kõnelenud. Seda kooskõla võib seletada sellega, et Jumalal on olnud juba enne nende sündimist oma kindel kawa nende maise elu jaoks, ja et ta hoolitseb selle eest, et wanemad (ilma, et oleks seda ise aimanud) andsid neile selle nime, mis tuletas alati meele Jumala mõtteid nende elu juhtes.

Seda finnitavad veel rohkem prohvet Jeremias sõnad tunnil, kui teda kutsuti: „Enne kui mina sind valmistasin emaihus, tundsin ma sind ja enne kui ja lapseloojast välja tulid, olen ma sind pühitsemud; ma olen pannud sind paganatele prohvetiks.“ Jer. 1, 5. Meist sõnadest ei või mitte walesti aru saada. Need näitavad selgesti, et enne kui Jeremia sündis, oli Jumalal kawa tema jaoks walmis. Sama selgesti räägib ka Paulus, et Jumal oli teda juba emaihus välja walinud paganatele ewangeliumi kuulutama. Kol. 1, 15; Ap. teg. 9, 15.

Uga Jeremia ja Paulus olid samuti inimesed, nagu meegi. Kui Jumalal oli kindel kawa nende suurte meeste elu jaoks, siis on tal see ka meile kõigile. Jumal ei tee wahet inimeste suuruse järele. Meie elu võib, wäljawalitute omaga wõrveldes, tähtsusetu olla, kuid ometi kannab teda Jumala mõte.

Kui Jumal käsks Siinai mäel Moosesele koguduse telgi walmistada, siis ei leppinud ta mitte ainult seega, et ta andis selle kawa üldistes joontes. Ei! Ta peatus igaal üksikasjal, nii et koguduse telgi täielik pilt seisis Moosese silme ees. Kui aga koguduse telgi juures Jumala kawa puutus eluta asju, kas ei või siis Jumala kawa inimelu juhtes sama üksikasjalik olla. Kas pole meie mitte paremad, kui mõni eluta kogudusekoda? Ja mis on peale selle huur või wäikene? Üks on teisega lahutamatu ühendatud. Seepärast on Jumal kõik head tööd, mida meie tegema peame, kogu meie elu festel, ette näinud ja ka kõik igapäewased wäikesed teod.

Jumala kawa järele tuleb käia. Meie saame ainult sel mõõdul õnnelikuks, mil määral meie käime maapeal selle järele, mis Jumal taewas kawatsemud.

Ebrea raamatu kirjutaja tõendab, et Kristuse kannatamised olid ka Jumala kawas. Ta näitab sellele, kuidas Jumala rahu mõitis keset kannatust Kristuse hirmu. See on Ebrea raamatu kirjutajale tõenduseks, et Kristus ei kannatanud mitte enda soowil, waid Jumala kawa järele, ja täie õigusega. Sellest tõendusest on küllalt. Minult Jumala tee peal võib inimene rahus ja julgusti wõidelda. Olab ta oma südame mõtete järele, siis saab ta nõrgaks ja kõikumaks, araks ja julgusetuks. Tagasiminef elus on alanud. Ta kõnnib nagu apural raual, mis võib murduda iga filmapikk. Olab ta aga wastupidi Jumala mõtete järele, on ta tugew Jumala tugewuses. Ja mida kaotatakse seega, kui käiakse Jumala mõtete järele? Meie ei tohi kunagi uskuda, et meie võime elus siis rohkem kätte saada, kui meie kaldume Jumala kawast kõrwale. Et see võimalik oleks, on suurim pettus maa peal, halweim eluwale. Kes tahab olla rohkem, kui seda on Jumal taewas määranud, saab palju palju wähemaks.

Et Jumala kawa järele käia, peab teda tundma. See näib esimesel pilgul täiesti wõimatuna. Jumal on taewas ja meie oleme maa peal. Kogu maailma tarkus ei saa sellest mitte aru.

Kui on aga kindel, et Jumalal on kawa meie eluks, mille järele peame meie käima, siis on ka selge, et meil peab see kawa selge olema. Na Jumal on meile ka omas kawas seda näidanud, ta on seda mitmel korral ja mitmel viisil wäljendanud. Näitan siin aga tähtsamale, olulisemale.

Umutamise raamatu wiimendas peatilis kirjeldatakse ühte stseeni taewast, mida lasks Jumal Johanneusel Batmoses näha. Johannes nägi Jumala aujärge ja ta nägi, et Jumala paremas käes

oli kinnipitseritud raamat. Selles oli kirjutatud Jumala õndsustegemise kawa oma kogudusele maa peal. Aga ei keegi taewas ega maa peal ei wõinud seda raamatut awada, ega tema pitserit murda. Siis nägi Johannes äkki kuidas lõukoer Juuda fuguharust, Jumala Tall tuli, wõttis tulewiku raamatu Jumala käest ja awas selle pitseri ja ta kuulis taewawägesid laulwat ja Tallele ütlemat: „Siina oled wäärt raamatut wõtma ja selle pitserit lahti tegema, sest ja oled ära tapetud ja oled oma werrega meid (inimesi) Jumalale ostnud.“

Mis siin Johanneese ilmutuses on öeldud tulewiku raamatu juhtes, mis sisaldab Jumala kawa, tema maapealsete koguduste elu kawa, see on maffew ka tulewiku raamatu juhtes, mis sisaldab Jumala kawa iga inimese elu kohta maa peal. Ka see on nagu kinnipitseritud raamat, mis on Jumala käes. Iffski inimene maa peal ei wõi tema pitserit murda, ega tema siu lugeda. Seda wõib ainult Jumala Tall.

Seepärast on eimeseks tingimuseks Jumala kawa tundma õppimisel, et õpitakse tunnistama Jeesust, kui Jumala Talle, kes meid oma werrega Jumalale ostnud.

Tema üffsinda wõib tulewiku raamatu awada, ja näidata, mis Jumal on mõelnud meie elu jaoks.

Ka kui meie ei peaks mitte saama aru, mida näidatakse raamatus, siis on Jumala wäljafirutatud käsi, mis käib üle kogu meie elu. See juhtimine toetab waimu kõnet. Kuhu Jumal ei wõi meid juhtida oma armu wäega, seal tartwitab ta ohje. Kuhu ohjad ei ulata, seal paneb ta finni okastega. Kui ka offad enam ei aita, siis on Jumalal wiimne abinõu: ta pöörab oma pale meilt ära ja lasseb meid minna oma teed lootuses, et walu selle üle, et Jumal meid maha jätanud, meid tema riippe tagasi wiib. Kes tahab, leiab Jumala kawa peagi. Sel pole karta mingit hädaohtu.

Aga kuidas on lugu, sellega, kes hilja ümber pöörab? Kas annab ta talle andeks?

Paljud inimesed elawad 30—40 aastat ära, ilma et Jumalale mõtleffid. Seal pööravad nad ühel päewal Kristuse poole ja tahawad meeleldi Jumala mõtte järele elada. Aga — kas pole see hilja? Kogu elu on nad käinud wastupidi. Kas on Jumala kawa sarnaste inimeste jaoks jäädawalt kadunud. Peaaegu, kuid siiski on veel lootust.

Jah, siin on saladus, mida ei tohi unustada. Jumal on Jumal, aga mitte inimene. Tema tunneb algusest mitte ainult mõtteid, mida ta meie eluks mõelnud, waid ka meie ärapöördunud mõtteid, mida meie ise mõtleme. Seepärast jätab ta oma kawa meie oma mõtete mõju alla. Kui ta oma ettenägelikkude filmadega näeb, et inimene peale selle, kui ta on kaua aega oma teed käinud, wiimaks siiski aru saab ja ümber pöörab, siis on tema ka sarnase inimese kadunud eluajal salaja ta juures. Selles mõttes ütleb Luterus: „Jumal on mind juhtinud, et ma pean usupuhastajaks saama.“ Ilma, et

meie seda teakfime, juhib ta meie otsuseid. Ja ta teeb veel rohkem: ta paneb ka meie teadmatusele ja jõnakuulmatusele piirid ette. Ta käib meiega ümber samuti nagu äralangenud Israeliga Paabelis. Nad wiibijid seal ja tahtfid minna oma uskmatuses nii kaugele, et nad saawad täiesti nagu paganad: „Et teie ütlete: Meie tahame olla kui paganad, kui maade fuguwõfjad, et meie teenime puud ja kive.“ Efel. 20, 32. Seal paneb Issand oma kõrkwõimuga jõnakuulmatule Israelile taktistuse ette. Ja seda teeb Issand veel ifka.

„Peal“ ütleb ta. See on aga Jumala arm nende wastu, kes hiljem ümberpööravad. Magu ta wahest mõnda meie kurja mõtet taktistab, nõnda on ka alati wõimalusi, et tema kawa läheb täide. Sel kombel saab ka ilmalik, uskmatu aeg kaswatuseks Jumala kawa täitmisele meie elus.

Siin sünnib tõelikus elus samuti, nagu see meil lord lapsepõlwes mängides juhtus. Olin mekraldal. Mõni samm kaldast eemal ujus paar naeltega kõrkulöödud lauda wee peal. Astusin nende peale ja tahtfin neid põhja wajutada. Trampifin kogu jõust, nagu poisikene, kes ei teadnud ifegi, mida teha tahtfin. Kuid kõif asjata. Lauad ei läinud põhja. Nad kandfid mind, kuigi ma tahtfin neid põhja wajutada.

Nõnda on ka Jumala mõtetega meie elus! Meie trambime teadmatuses nende peal ja teame ainult wahet sellest, et need on need, mis meid kannawad. Seepärast pole kunagi hilja sellega teha algust, et teostada Jumala kawa meie elus.

Aga kunagi pole see ka wara. Sest inimene kaotab sellega ifka midagi, kui ta end alles hilisemal aastail annab Jumala meelewalda. Kuid ma arwan, Jumal on mõlemad küljed selgesti ja pillikult kahe templi läbi meie silmi ette seadnud, mis seisid ajajookful Jeruusalemmas: Salomoni ja Serubabeli templid. Mõlemad olid ihe ja sama Jumala kawa järele ehitatud ja mõlemad olid ihtlasi head. Aga wiimane tempel, mis hiljem ehitati — mis püstitati, peale pikemat jõnakuulmatuse aega — kui wilets ja kehwi oli see wõrrelde esimeiega. Eimesel oli fuurepärasus, mida teine kunagi ei saanud.

Elu, mis warakult Jumala kawa järele ehitatakse, on Salomoni tempel. Selles seisab inimese fuurepärasus, wärskus ja ilu, mida hiljem ümberpöörja mitte kunagi ei näe.

Peaks seepärast Jumala mõtte kawa sinu elu jaoks sinu hinge õigel ajal haarama, siis wõidakfid siin ja seal maailmas igawese õndsuse.

Wõib aga seega nii kaua wiivitada, Jumala mõtte wastuwõtmisega, et see muutub igaweseks ärapöörmiseks Jumalast. Siis saab see Jumala mõte meie hingele kohtuks.

Jumala mõte meie elu juhtes peab maa peal kas tõelikuseks saama wõi mõistab ta mind wiimisel päewal igawesti hukka.

Braeguse inim põlve fuurim tarwidus.

Parandage meelt! See hiiie pole kunagi meele järele. Kes jallib, kui talle noomides tött öeldakse? Noomituis jifaldab kutjet meeleparanduseks ja näitab mitteõiget wahkorda Jumalaga, awaldades tingimise, kes hoiatust ei kuule, need lähewad üksford nuhtluse läbi hukka. Büchneri konfordanzis (piibli seletused) selgitatakse, et meeleparandamine tähendab „tehtud teo järele tark olla“. Teiste seletuste järele on selle tähendus „meele muutus“. Wähem tabawam on, kui selle all mõistetakse kehaliste kannatuste wajakust. Meeleparandus on usuwili, mis ümberpöörmisele ja elu uenduisele saadab.

Inimene on seotud maisete huwidega; ta elu, mõtted ja tunded olenewad nähtawa looduse nähtustest. Ometi awalduub jumalik kutse ja nõuab, et inimene peab end muutma. Nõudke esite Jumala riiki ja tema õigust, muutke oma mõtete juuna, mõtelge esmalt Looja Jumala pääle ja õppige tundma, et nähtaw ilm on ainult üks oja jumaliku ülewõimu ja tarkuse awalduisest; ärge andke au loodasjale, waid Loojale; wabanegge patu ahelatest ja orjusest, mis igawest furma ja hukatust walmistawad.

Kui walus mõis see olla Jumalale, kui ta pärast patulangemist hüüdis: „Adam, kus sa oled? Sina oled oma Jumala seadmistest üle astunud, sellega end ja kogu inimõugu haletsemiswäärseks teinud. Adam, ära peida ometi end oma Jumala eest; ta ainult mõib sind aidata, sind ja sinu omaiseid meeleheitlikust olukorrast wabastada, sinu õnnistus on ainult sinu Jumalas. — Nii lähew Jumal ise patustele järele ja kutsub neid meeleparandusele ja ümberpöörmisele. Enne kui Rain oma hõela teo korda saatis, sai ta Isfandalt hoiatuse: „Miks jütib su wiha põlema? ja miks sa nõnda filmist ära langenud? Eks see ole nõnda, kui sa head teed, siis saad sa andeks, aga kui sa ei tee head, siis magab patt uise ees ja tema himu fäib su peale, aga fina pead tema üle walitsema.“ 1. Moos. 4, 6. 7. Rain, neid sõnu mitte tähele pannes, sai inimesetapjaks ja põgenes Jumala palge eest.

Tema alatu eeskuju leidis ainult weel hulga järeloomajaid ja suurem oja Jumala ja tema sulaste meeleparandusele kutset on hoopis tähelepauemata jäetud. Wimedast päält tormatakse ärähäwitusele riippe, kurdina ja seotuna patu rõõmusse ning ei lasta end fäält enam eemale tõrjuda. Kui Jumal neid hoiatas, siis mängiti kannataja oja, ehk mõeldi nii, nagu maksab see kellegile teisele, aga mitte endale. „Mis asjas peame pöörama? Mis asjas petame meie Jumalat?“ wastas kangekaelne rahwas prohwet Malakiale, päättüis 3, 7. 8.

„Noa ajal sai hukka kogu inimõugu pääle ühe perekonna, sest et nad hoiatust tähele ei pannud. Kutse meeleparanduseks oli jeda mõjuwam, mida lähew nuhtlus. Nii oli see enne juutide habiloniwangipõlwe ja enne Jerusalema häwitamist Nebukadnezari läbi.

Umbes kuusfada aastat möödusid. Israeli rahwale määratud armuaeg oli lõppemas, kui ilmus wägew meeleparanduse julustaja, ristija Joannes. Jeesus ise tunnistas temast: „Tõesti, mina ütlen teile: nende seast, kes najest on fündinud, ei ole juuremat tõusnud, kui ristija Joannes.“ Matt. 11, 11. Tema sõnad olid kui rasked mitfahooibid tuimale ja kangekaelsele rahwale: „Teie wihaseimate madude õugu! Kes on teile näidanud ära põgeneda tulewa wiha eest? Seepärast kandke õiget meeleparanduse wilja ja ärge wõtke iseenestest öelda: Meil on Abraham isaks, sest mina ütlen teile, et Jumal mõib neistinatfist kiwidest Abraamile lapji saata. Aga kirwes on ka ju puude juure külge pandud, seepärast iga puu, mis head wilja ei fanna, raiutakse maha ja wifatakse tulde.“ Luf. 3, 7—9

Aga just rahwajuhid jäid kangekaelseks ja ei laifnud end mitte patuteelt tagasi juhutada; nad julgusid omad filmad Jumala imeliku tõewalguse ees, mida tõi neile Kristus; nad äsfitasid rahwa kõige juurema ülekohtu tegemiseks, mis maailmas kunagi on tehtud, nimelt nad löid tõise Jumala Poja risti. Wimedas wihas ihaldasid nad nuhtlust: „Tema weri tulgu meie ja meie laste pääle.“

Aga kirwes oli ka puu juurte külge pandud. Siionimäel löid roomlased illes oma leeri ja walitfised Jerusalemma. Aastal 70. sai Jerusalemi koledal kumbel laastatud ja maatafa tehtud. Kristuse weri tuli tõesti nende pääle, kes Jerusalemas elasid. Rahjuks aga ei õpita weelgi sellest ajaloolisest fündmusest, waid jäädafse uutele kordumatele meeleparanduseks üleskutsetele ükskõikseks kuni maailma lõpuni ja see wastupanu koguini weel juureneb.

Evangeeliumikuulutus on alati seotud meeleparandusele kutsumisega. Ka Jeesus algas oma tööd selle ulesandega: „Sest ajast hakkas Jeesus jutlust tegema ja ütlima: Parandage meelt, sest taewariik on ligi tulnud.“ Matt. 4, 17. Põnew nelipühijutlus apostel Pauluselt oli kutse meeleparandusele ja see mõjus kuulajate fudametesse. Nende kiisimustele: „Mehed, wennad, mis peame meie tegema?“, wastas Peetrus: „Parandage meelt ja igailks teie seast lastu ennast ristida Jeesuse Kristuse nime peale pattude andeksandmiseks ja siis peate teie püha Waimu anni saama.“ Apt. 2, 38.

Daniel Eider.

Kristlaste w

„Sa lendatu madu sai
wihafeks naese peale ja läts
fõdima nendega, kes tema
foost ülejäanud, kes Jumala
käfusõnu peatwad, tselles Jee-
fufe Kristufe tunnistus on“.

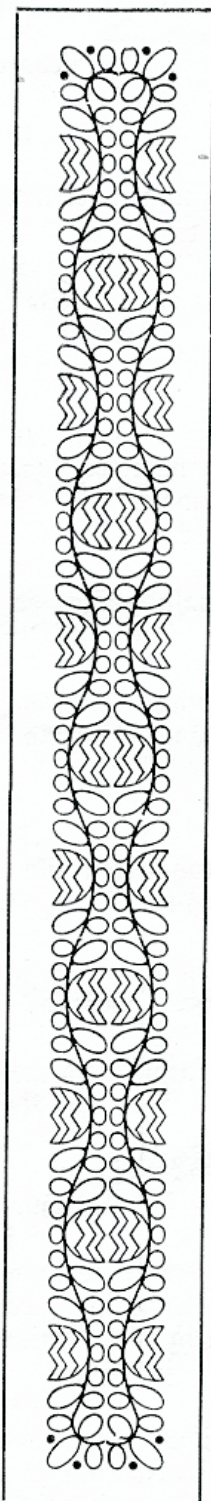
Alm. 12, 17.

Lendatu madu on furat, kes kõik maailma on
ära efsitanud. (Salm 9). Sa naine, kesse wastu
ta wihafeks saanud, õige Jumala fogudus (sal-
mid 1—6, 11—16.). Igal ajal on olnud Ju-
malale ülejäanudid, ära walitud lapsi ja neid on
ka wiimasel ajal. Miks sõdib siis lendatu madu
nendega, kes on maapääl ülejäanud Jumala lap-
sed? Sest et nad Jumala käfusõnu peatwad ja et
neil Jeesufe Kristufe tunnistus on.

Kümnet käsku nimetatakse ka tunnistufeks.
Alm. 11, 19; 15, 5. Jumal atwaldas nad kahel
kiwilaulal. Sa neid kahte lauda nimetatakse kõige
maailma Isfanda seadufe laudadeks ja tunnistufe
laudadeks. Jos. 3, 11, 13; 2. Mooses 34, 27—30.
Jumala käsud, mis tähelpanu juhivad Looja,
loomise ja lunastamise pääle, nendes on tunnistus
Jeesufest Kristufest, maailma äralunastajast, kui
Jumala Pojast, kes on ime läbi pühast Waimust
sündinud, kes on imetegufid teinud, ja äralepita-
mise finnitanud risti läbi, on ülestõusnud ja taewa
läinud, kust ta jälle tuleb tõotust täide saatma.

Kõik inimfugu maapääl, juudid ja teised rah-
wused, on werefugulased, sest nad põlwenetwad
ühest foost, kesse efsiwanemad olnud Adam ja Geiwa.
Apt. 17, 25—28. Elatu Jumal, kes end Isra-
elile ilmutas (Esf. 20, 5.) ei olnud mitte üffi
Israeli Jumal, waid kõigi rahwaste Jumal. Nagu
tõotatud Mesfias on kõikidele rahwastele, nii on
ka kõik Jumala käsud, mis ta Israeli rahwa läbi
atwaldas, määratud tertwale inimfoole. Etwangee-
lium kutsub kõike inimfugu üles, taganema wõõra
jumala teenistufest ja pöörama elatwa Jumala
poole, kes on teinud taewa, maa ja mered. Tema
ees peab olema aukartus, teda peab kummarda-
tama ja tema Poja illumist oodatama. Apt.
14, 15; Alm. 14, 6, 7. Me saame abi ja troosti
ja see on Isfanda käest. Laul 12, 1, 2.

Jumala käsud (2. Mooses 20, 1—17) sihi-
wad õige ja elatwa Jumala pääle, kes on taewa
ja maa loonud ja hoiatawad wale loomisidee
eest. Usu läbi Jeesufes Kristufes õigefõmõistet-
tud usklikud peatwad Jumala käsfufid mitte wa-
naseadufe järgi kirjatähelikult, waid uuefjadufe
waimus. Rooma 7, 6. Nad tunnistatwad sel-
lega oma usku Jeesufesfe Kristufesfe, kesse läbi
on üffi õnnistus. Jumala käsud kirjutatakse püha
Waimu läbi südamelaudadele. Need muudatwad
inimese Jeesufe Kristufe tunnistajaks, sest ta saab

fui raamat, mida tuntakse ja loetakse kõikidest ini-
mestest. 2. Kor. 3, 2, 3. Nad ei kardad ega
teeni Jumalat inimeste seadmiste pärast, millised
õpetatwad, et õnnistus tuleb tegudega ärateenimise
läbi. Nad waid austatwad Jumala käsfufid kui
fõnakuulelikud lapsed. Nad austatwad omas elus
Loojat ja Lunastajat.

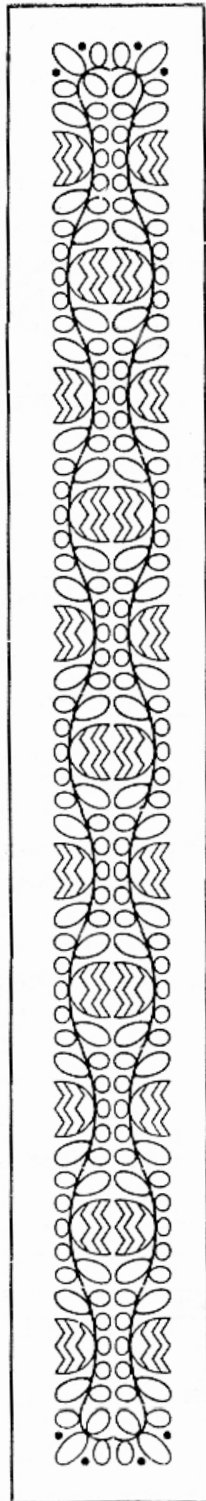
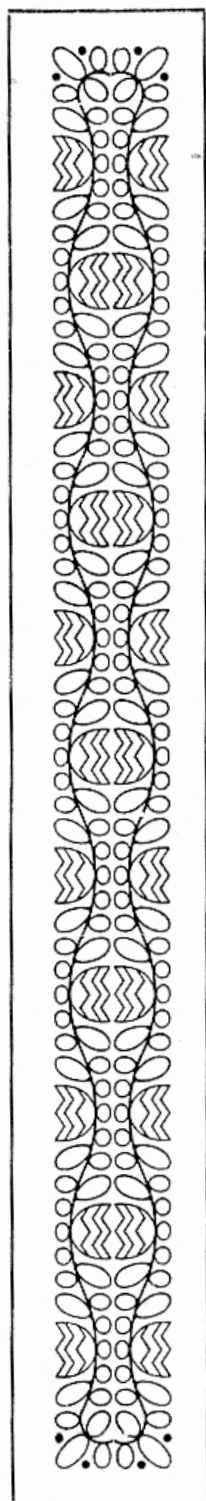
Allati on nende wastu wõideldud, kes on usku

Kristlaste wõidu saladus.

fai
läfs
ema
nala
See-
on".
7.
on
õstu
fal-
Su-
on
adu
lap-
a et

efs.
ahel
õige
tufe
-30.
oja,
stus
fui
nuft
ita-
eiva
.
rah-
wad
iwa.
õra-
üffi
agu
on
läbi
gee-
õdra
nala
ema
õda-
Apt.
osti

õhi-
eiva
idee
iste-
wa-
dufe
fel-
läbi
üha
wad
aas

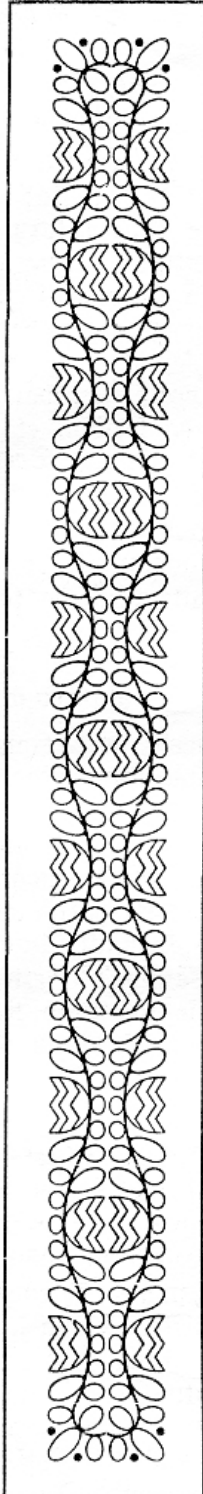
mida me
Seesu-
lium. K
iwaim, te
kannatam
1, 10—1
jüngerite
prohvetite
surema, ü
gelist Wi
prohvet
tufest (2
nistust r
Moofese
28, 23.
tufi ja põ
1. Kor. 2
ta ei pea
pärast, w
raft Sum
tunnistus
feda ka c
fisse, sel c
Joan
tufe tun
„Sumala
raft“. S
elu õhwe
tuste pär
Seesu-
kuulutam
19—21.
iwaim ja
ettekuulut
tufed, mi
ainult fi
on elawa
wõid om
on iwaim
wabadus
gega õffe
tasse fell
õsanda
õsfa
on, igaw
5, 7—9.
ifeloom
jäänud,
hade kan
ja Seesuf
fiin maa
wõimusi
meie om

fui raamat, mida tuntakse ja loetakse kõikidest inimestest. 2. Kor. 3, 2, 3. Nad ei karda ega teeni Jumalat inimeste seadmiste pärast, millised õpetavad, et õnnistus tuleb tegudega ärateenimise läbi. Nad waid austawad Jumala käskusi kui sõnakuulelikud lapsed. Nad austawad omas elus Loojat ja Lunastajat.

Alati on nende wastu wõideldud, kes on usku

tunnistanud ja õndsaks saamist kuulutanud. Nendel on olnud Seesuse tunnistus. Ka kõik pühakiri tunnistab Seesusest. Joan. 5, 39. Piibel on raamat, mis annab asjaliku seletuse Seesusest Kristusest. Temast tunnistawad kõik Jumala prohvetid, et kõik kes tema nimesse usuwad, peawad pattude andeksandmise saama. Apt. 10, 43. Käsi ja prohvetid awaldawad Jumala õigust,

Õidu saladus.

mida me mõistame usu läbi. Rooma. 3, 21, 22.

Jeefuse Kristuse tunnistus on tema evangeelium. Ka kõigil Sumala prohvetitel oli Kristuse ivaim, kes armust kuulutasid ja teatasid Kristuse kannatamisest ja tema pärastisest aust. 1. Petr. 1, 10—12. Pääle Kristuse ülestõusmisst avati jüingrite mõistus ja nad mõijisid Moosese ja prohvetite kirjadest, et Kristus pidi kannatama, surema, ülestõusma ja au sisse minema. Ewangelist Wilippus rääkis Mooramaa kuningamehele prohvet Jesaja 53. päätüki põhjal Jeefusest Kristusest (Apt. 8, 26—39). Paulus kuulutas õnnistust ristilöödud ja ülestõusnud Õnnistegijast Moosese ja prohvetite kirjadest. Apt. 17, 1—3; 28, 23. Ta õpetas usklikkudele Sumala tunnistusi ja põhjendas, et need on Kristuse tunnistused. 1. Kor. 2, 1; 1, 1. Ta kirjutab Timoteusele, et ta ei pea mitte häbenema Jesanda tunnistuste pärast, vaid kannatama raskusi armuõpetuse pärast Sumala iväe läbi. 2. Kor. 1, 8. Sumala tunnistus on Kristuse tunnistus ja siin nimetatakse seda ka armuõpetuseks. „Kes usub Sumala Poja sisse, sel on tunnistus enese sees“. 1. Joh. 5, 1, 10.

Joannes tõendas Sumala sõnas Jeefuse Kristuse tunnistust. Ta oli ivang Patmose saarel. „Sumala sõna ja Jeefuse Kristuse tunnistuse pärast“. Ilm. 1, 1, 9. Miljonid märtrid on oma elu ohverdanud Sumala sõna ja Jeefuse tunnistuste pärast, mis neil oli.

Jeefuse Kristuse tunnistus avaldub „prohveti kuulutamise ivaimus“. Ilm. 19, 10; 1. Petr. 1, 19—21. Nii olid sõnad, mis Jeefus rääkis ivaim ja elu. Joh. 6, 63. Kui piiblikkudest ettekuulutustest ära jätta Jeefuse Kristuse tunnistused, mis on meile õnnistuseks, siis jäävad järgi ainult kirjatähed, mis suretavad. Jesandal aga on elavaks tegev ivaim. 1. Kor. 15, 45. Ta ivõib omadele ivaimulikku elu anda. „Aga Jesand on ivaim; kus nüüd Jesanda ivaim on, seal on ivabadus. Aga meid kõiki, kes meie katmata palgega otsekui peeglis näeme Jesanda au, muudetakse sellisema kujuts, ühest aust teise, otsekui Jesanda ivaimust“. 2. Kor. 3, 17, 18.

Jesand on kõikidele, kes temale sõnatuulelikud on, igatveise õndsaksõamise ivõimaldanud. Ebr. 5, 7—9. Kui meie Jesanda ja meistri auline iveloom nendes ivälja paistab, kes tema soost ülejäänud, siis on ivõiduhõiskamine: „Siin on pühade kannatus; siin on need kes Sumala käsufõnu ja Jeefuse usku peatvad.“ Ilm. 14, 12. Kui meid siin maailmas sunnitakse Sumala ajemel kurjuse ivõimusiid kummardama, siis on meie kaitseks mitte meie omaabi, vaid me ivõidame Kristuse läbi.

N. S.

tunnistanud ja õndsaksõamisi kuulutanud. Nendel on olnud Jeefuse tunnistus. Ka kõik pühakiri tunnistab Jeefusest. Joan. 5, 39. Piibel on raamat, mis annab asjaliku seletuse Jeefusest Kristusest. Temast tunnistatvad kõik Sumala prohvetid, et kõik kes tema nimesse usutvad, peatvad pattude andeksandmise saama. Apt. 10, 43. Käff ja prohvetid atvaldatvad Sumala õigust,

Kuradi ja kurjuse algus.

(Järg.)

Just jelle töö, mida ta ise tegi, ajas ta neile süüis, kes Jumalale ustawateks olid jäänud. Sa et rõhutada oma süüdistust ja kahtust, et Jumal temaga ülekohтусelt ümber käivat, esitas ta Looja jõnu ja tegutsemise walesti. Tema mõte oli se-gada inglaid kawalate wale otjustega Jumala ees-sihtiide kohta. Kõik, mis lihtne oli, kattis ta ja-ladusliku hämarusega ja äratas kunstliku mõltji-mise läbi kahtlust Jehooma kõige selgemate ütluste wastu. Tema kõrge seisukoht, olles nii lähedas ühenduses jumaliku walitusega, andis tema esi-tustele ja wäidetele suurema jõu, ja paljud mõ-jutati liituma temaga ta mäsjanises taewa ülem-walituse wastu.

Kõiketeadew Jumal lubas saadanal enda tööd jätkata kuni rahulolematuse waim awalikuks mäs-juks walmines. Tema kawatusjed pidid täielikult wälja arenema, et kõik mõiksid tunda tema õiget loomust ja sihti. Lutsiferi oli mõitud kerubina kõr-gesti ülendatud; teda armastati wäga taewalik-kudest ingliteest ja tal oli suur mõju nende üle. Ju-malik walitus iisaldas mitte üksnes taewa elanikke, waid kõikide maailmade elanikke, feda Jumal oli loo-nud, ja saadan mõtles, et kui ta mõiks taewa inglid mäsjuusse tõmmata, siis mõiks ta samuti teha teiste maailmadega. Wäga kunstlikult oli ta esile toonud küsimuse omapoolse külje ja tarwitusele mõtnud walepõhjused ja pettuse, et oma ees-sihile jõuda. Tema mõim petta oli wäga suur ja kat-tes end walskuse mantliga, sai ta palju tulu. Isegi ustawad inglid ei suutnud tema iseloomu täiesti läbi näha wõi tunda kuhu tema töö wiis.

Saadanat oli nii kõrgesti austatud ja kõik tema tegutsemised olid niimõrd saladusega kaetud, et see inglitele raske oli tema töö kõijst loomust pal-jastada. Kuni oma täieliku wäljaarenemiseni ei saaks patt kurja asjana esinema, mida see tõepoo-lest oli. Seni ei olnud sel mingit kohta Jumala taewaruumis, ja pühadel olewustel ei olnud min-git mõistet jelle loomusest ja kurjusest. Nemad ei suutnud tunda hirmjaid tagajärgi, mis pidid tu-lesa jumalikkude käskude kõrwaldamisest. Saa-dan oli esialgu oma tööd warjanud, tunnistades end nähtawasti Jumala poolehoidjana. Tema tõendas, et ta otiswat Jumala au, tema riigi pü-ssiwust, ja kõikide taewa elanikkude edukäiku. Kuna ta oma all olewatele inglitele rahulolematust jisse istutas, oskas ta enesele wäga osawasti anda il-met, otsefui kõrwaldaks ta rahulolematust. Kui ta selle peale käis, et Jumala käskudes ja walit-suse korras peaks muudatusi ette wõetama, siis

üündis see ettefäändel, et need tarwilikud olewat taewa ühemeelsuse hoidmiseks.

Oma tegutsemises patuga mõis Jumal ainult õigust ja tõde tarwitada. Saadan mõis tarwitada feda, mida Jumal tarwitada ei mõinud — meeli-tust ja pettust. Tema oli katsumud Jumala jõna mõltiida ja oli walesti esitamud tema walituse plaa-ni inglite ees, tõendades, et Jumal ei olewat õiglane, sest et tema taewa elanikkudele käjud ja eeskirjad peale panewat, ja kahtwat ennast ainult ise ülendada feeläbi, et ta oma loodolewustelt sõ-nakuulmiist nõuab. Seepärast pidi taewa kui ka kõikide maailmade elanikkude ees tõeks näidetama, et Jumala walitus on õiglane ja tema käjud täie-likud. Saadan oli endale mõtnud ilme, et tema ise katjuwat edendada taewaruumi edukäiku. Selle eestweddaja kõijst iseloomu ja tema päris ees-sihti peawad kõik mõistma. Temal peab aega olema en-nast oma jumalakartmata tegude läbi awalbada.

Lahkmeele, mis tema enese üllespidamine tae-was oli hümitanud, ajas saadan Jumala käskude ja walituse süüis. Tema seletas kõik kurjust ju-maliku walituse tagajärjena. Tema tõendas, et tema enese ees-sihti olewat Jehooma seadlustest täie-lijem olla. Seepärast oli tarwis, et ta oma enese nõudmiste loomust ilmutaks ja tegelikult näitaks jumaliku käjuseaduse ettepanud muudatuste mõju. Tema enese töö peab teda huffa mõistma. Saa-dan oli algusest peale tõendanud, et tema ei ole-wat mäsjanas. Terwe taewaste ruum peab nä-gema petiist paljastatuna.

Isegi kui oli otjustatud, et saadan kauem tae-wa ei wõi jääda, ei häwitatud lõpmata tarkus saadanat mitte. Et ainult armastuse teenistus Ju-malale meelejärele wõib olla, peab tema loodole-wuste ustamus põhjenema tema õigluse ja armu äratundmisele. Tema ja teiste maailmade elanikud ei oleks, kuna nad ettewalmistamata olid, et mõista patu loomust ja tagajärgi, mitte mõinud tunda Jumala õiglust ja halastust saadana häwi-tamises. Kui teda otsekohe oleks ära häwitatud, siis olekfid nemad Jumalat ennem kartuse kui ar-mastuse pärast teeninud. Petja mõju ei oleks täiesti ära pühitud, ega mäsju waim täielikult wälja titkutud. Kurjust pidi lastama walmineda. Kogu maailmkonna kasuks igaweste aegade jaoks pidi saadan omi põhiopetusi iksikasjalisemalt awal-dama, et tema süüdistused jumaliku walituse koh-ta mõikfid nende õiges walguses esineda kõikide loodolewuste ees ja Jumala õiglust ja halastust ja tema käskude muutumatust wõidakf jädawalt

findlaks määrata väljaspool iga tahtlult seiswatenä.

Saadana mäis pidi taewa-ruumile, ja kõige maailmloonnale õpetuseks olema, kõikide tulewaste ajajätkude jaoks üheks alatiseks tunnistuseks patu loomusest ja hirmjatest tagajärgedest. Saadana walitjuse tagajärjed ja selle mõju inimeste ja inglite peale pidi näitama, milline wili jaoks olema jumaliku mõjuwõimu kõrwaldamisel. See jaoks tunnistama, et Jumala walitjuse ja tema käskude kestwusega on ühendatud kõikide temast loodud olewuste edukäik. Nõnda pidi selle hirmsa mäisju-katse ajalugu kõikidele püha olewustele olema igaweise kaitse-wahendina, et hoida neid pettusest üleastumise iseloomu asjus ja peasta pattu tegemist ja nende nuhtluse kannatamisest.

Kuni taewas peetawa mõitluse lõpuni jatkas juur eestwedaja enese õigeks mõistmist. Kuni teada anti, et teda kõigi tema poolehoidjatega peab õndsuse eluasemetest wälja tõugatama, seletas mäisjuhuht julgesti oma põlgtult Jumala, Booja, käskude wastu. Tema kordas oma tõendust, et inglid ei wajawat mingit ülewaatust, waid nad peaksid olema wabad järgida oma eneste tahtmist, mis neid alati õieti saawat juhutama. Tema teatas jumalike seadlusi nende wabaduse kaitsemiseks ja seletas, et tema omale eesihiks seadnud käskude kõrwaldamist teostada, et seist surwest wabaneda, ja et taewa wäehulgad mõiksid jaada ühte ülewa-masse, aulise massi seiskord.

Täielikus nõusolemises ajasid saadan ja tema jalgad enda mäisju wastutuse sootumalt Kristuse juuriks, tõendades, et kui neid ialgi poleks noomitud, siis nemad ka ialgi poleks mäiswama hakanud. Et peamäisjaja ja kõik tema poolehoidjad nii kangekaelselt enda uskawusetusesse edasi jäid ja jatkasid asjata katset Jumala walitjusest ümber liikata, ja, esitades endid rõhujate wõimu juuritu õhweritena, Jumalat teotasid, siis heideti nad taewast wälja.

Sama waim, kes mäisju taewas õhutas, hingestab weel ikka mäisju maa peal. Saadan tarwitas inimeste juures sama kawalust, mida ta inglite juures tarwitas. Tema waim walitseb niisid sõnakuulmata lastes. Nagu tema, kaskuwad ka nemad Jumala käskude waheseinu maha kiskuda ja lubawad ka nemad inimestele wabadust tema ettekirjutusest üleastumise läbi. Noomituse patu pärast äratas weel ikka wiha ja wastupaneku waimu. Kuni Jumala hoiatawad kuulutused inimliku südametunnistuse ligidale kuwaks, siis ukutab neid, saadan endid õigeks mõistma ja õksima teiste kaastundmust nende patulikus tegutsemises. Selle asemel, et õigeks teha enda õksitust, äratawad ne-

mad meelepaha noomitaja wastu, õkskui oleks tema nende raskuste ainus põhjus. Õiglase Nabeli päewist kuni meie ajani toodi seda waimu wastu neile, kes julgesid pattu noomida.

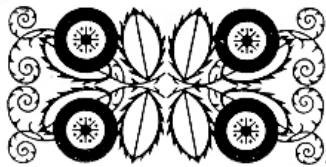
Õkskui saadan Jumala iseloomu taewas noomitas ja tegi, et teda waljuna ja rõhujana wadeldi, nõnda õksitab ta ka maa peal inimest patule. Ja kui ta nii kaugele järeldusrikas oli olnud, tõendas tema, et Jumala ebaõiged kaitsemised olewat inimeste langemisele wiinud, nagu need olewat ka põhjust annud tema enese mäisju.

Jumal oli oma põlgtult mäisju põhioõpetuste wastu ilmutanud. Kõgu taewas nägi saadana hukkamõistmises ja inimeste lunastuses üht oma õigluse awaldust. Kõksifer oli tõendanud, et kui Jumala käisuseadused olewat muutmata ja tema nuhtlus ära jäämata, siis pidawat iga üleastujat jäädawalt Booja lugupidamisest wälja heidetama. Tema oli tõendanud, et patulik inimkond seiswat wäljaspoolt lunastuse ulatust, ja olewat seepärast tema seaduslik jaoks. Aga Kristuse surm oli inimeste kaskuks üks õigeks mõistetud põhjus, mida ei mõidud ümber liikata. Käisju nuhtlus langes tema peale kes oli ühetaoline Jumalaga, ja inimesel oli wabadus Kristuse õigust wastu wõtta ja pattu kahetsema ja alandliku elu läbi saadana wõimu ära wõita, nagu ka Jumala Boeg on mõitnud. See-ga on Jumal õiglase ja kõikide õigeks mõistja, kes Seesuse siise ujuwad.

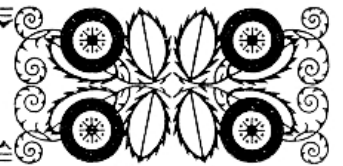
Aga mitte seepärast ainult, et inimeste lunastust korda saata, ei tulnud Kristus selle maa peale kannatama ja surema. Tema tuli, et „käisjuõpetust auliseks ja suureks“ teha. Mitte üksnes, et selle maailma elanikud käisku tähele paneksid, nagu see kohus on; waid kõikide maailmade ees taewa ruumis selgeks teha, et Jumala käst muutmata on. Kuni oleks mõidud tema nõudmist kõrwaldada, siis poleks tarwis olnud, et Jumala Boeg oma elu õhwerdas, et selle üleastumise eest seipitust teha. Kristuse surm näitab seda muutmata. Ja õhwer, milleks üks lõpmata armastus Nia ja Boega üles õhutas, et patuseid mõidaks lunastada, näitab terve taewaruumi ees — mida ükski wähem asi kui see lunastuse eelnõu poleks mõinud teha — et õigus ja halastus on Jumala käskude ja walitjuse põhjalus.

Lõpulikus kõhtus saab selguma, et mingit alust patu jaoks ei olnud. Kuni kõige maailma kõhtunil saadanalt küsib: „Miks oled ja minu wastu mäisjanud ja minul minu riigi alamad riisunud?“ siis ei wõi kaskuse algataja ühkki wabandust esile tuua. Mõikide juur saab kinni sulutama, ja mäisjajad jalgad saawat kummadena seisma.

G. G. W.

Sõnakuulmine.

Sumala austamise kõrgeimaks vormiks on sõnakuulmine. Orikohesemaks armastuse väljenduseks, mida võib inimene Sumala vastu näidata, on kahtlemata olla sõnakuulelik Sumala tahtmise järele. Riisuguses sõnakuulelikkuses on täielik usk ja truudus, mis ei tunne piire.

Sumala sõna ja loodus õpetavad, kuidas peame Sumala vastu olema. Loodusest saame meie sügava wendumuse, et kõik, mida loonud Sumal, peab tema tahtmist täitma. Ewangeeliumi walguisel ja Kristuse läbi võime meie iga päew elada mõidukat elu.

Nende mõlemate laadi Sumala ilmutuste waherford on väga tähtis; sest Issand näitab neile nähtawat ja nägematut. Ükski kristlane ei taha meelega waimlikelt tardunud elu elada. Siglase tee on edu ja mõidu tee.

Galilei elust võime meie selgesti näha, mida tähendab elus rännata ilmutatud tõdede teerajal. Looduse hoolsa uurimisega jõudis tema otsejärele, et Sumal on annud kindlad seadused ja et nende seaduste waral võib teiste tõdede jälgile tulla. Oma uurimistel leidis ta, et faks asja, mida lastakse ühefuguiselt kõrguselt maa peale langeda, ühel ajal maa peale kukuvad, kuigi nad omalt raskuselt erinevad.

Seni oli walitsenud arwamine, et kukkumise kiirus oleneb kukkumise koha raskusest, selle vastu teadis aga Galilei, et külgetõmbe jõud mõjub kõigile kehadele ühtlaselt ja lasseb kõiki kehaid ühtlase kiirusega langeda.

Saabus otsestawa päew. Ühel pool seisis paljude tarkus, teisel pool ühik inimene, kes uskus loodusseadust. Kaks kuuli, millest üks oli faksforda nii huur kui teine, lasti korraga Piia tornist alla kukkuda ja iga kord oli tulemus üks ja sama. Galilei oli mõitnud: pallid puuditajad korraga maapinda. Kuigi tõde ilmapiistaw oli, pidasid siiski kreeka filosoofia järelejäijad paremaks eksitusse jääda, kuna Galilei sammus aga tõeteel edasi.

Sawnti on juhtunud palju ewangeeliumi ilmutustele, Sumala wäele, et lunastada inimesi. Paljud pööravad weel tänapäew kõrwale ilmutatud tõest. Nad leiawad uskumise ja Sumalaga käiklase käimise ehamugawana. Arwatakse, et tõelik sõnakuulmine seab liig huuri nõudeid üles ja et Sumal asja üldse nii täpselt ei mõta.

Siin on mees, nimega Abraam. Tema on tuntud kui usklike isa. Sumala kawas paistab ta oma erilise usklikega silma, mida on kirjeldatud Ebraa raamatus 11. peatükis. Tema uskus kindlasti, et Sumal võib temaga ja tema läbi inimestega võimatunaid asju forda saata. Kuid usk ühik-

da ei annud talle aumime „Sumala sõber“, sejt ka teised mehed, kes olid sama usklikeud, on usukan-gelaste nimestikus. Meie tahame tema iseloomu-jooni selgemini filmi ette tuua, mis mõimaldasid Sumalal teda wälja walida, et kõik maailm tema läbi õnnistust saaks.

1. Sumal nõudis Abraamilt, et ta ütleks lahti kõigist mõjudest, mis takistasid Sumala kawa. Ta pidi lahkuma oma isamajast, sugulaste keskel. Sumal ütles: „Mine sinna maale, mis ma sulle tahan näidata.“ 1. Moos. 12, 1. Kuidas juhtus Abraam sellele. „Ja Abraam läks ära, nõnda kui Jehoowa tema vastu oli öelnud.“ 1. Moos. 12, 4. Sõnakuulelikkus usku finnituseks oli selle põhialuseks. Jah, tal oli usku; aga see oli elaw usk, mis tegi teda sõnakuulelikuks.

2. Sumal nõudis Abraamilt, et ta ohwerdaks kõik. Usk Sumala sõnasse oli talle finkinud poja, mis jõudis kõigi inimeste ootamiste vastu. Müüd nõudis Sumal, et Abraam tapaks oma käega poja, selle järele tulijaid pidi olema nii kui „liwa mere ääres ja tahti taewa all“. Kas wastas Abraam: „Issand, ja nõuad liig palju! Kas pole teist teed?“ See tähendab: „Usu läbi wiis Abraam Nafi ohweriks. . . Ja tema mõtles, et Sumal wägew on ka jurnuid üles aratama.“ Ebr. 11, 17—19.

Armas sõber, Sumal ei mõi mitte wähem wastu mõtta, kui truud elu, mis awaldub usus ja sõnakuulmises. Juudalased olid uhked, et nad põlwenesid Abraamist ja pidasid end tema lapselks. Aga Kristus ütles neile täie õigusega: „Kui teie Abraami lapsed oleksite, siis teeksite teie ka Abraami tegusid.“ Joh. 8, 39. Nad elasid patuorjusel. Jeesus pakkus neile wabadust. Nemad aga finnitasid, et nemad on Abraami lapsed ja pole nemad olnud kunagi orjuses. Nende elu oli aga täis tõendusi, et jaadana mõim nende üle walitses ja nad olid sellega Sumala ja inimeste suuremad waenlased.

Sumal pole meid mitte pimedusse jättnud. Apos-tel Paulus ütles meile, mis lasseb Õnnistegija ewangeeliumi kuulutada. „Aga sellele, kes teid võib finnitada minu armu õpetuse ja Jeesuse Kristuse jutuse järele, mis läbi see salaja asi on ilmutatud, mis igawesest ajast on finni peetud olnud. Aga müüd on ilmutatud prohwetite kirjade läbi igawese Sumala käsu pärast u s u s õ n a k u u l m i - l e k s ja teada antud kõikide paganate seas.“

Wõiks Sumal meid awitada, igapäew elada Kristuses, et meie ewangeeliumi eesmärki täidaksime. Issand kogub rahwa, kes peab tõest finni ja wiib ta taewasse Jeruufalemma. Kuidas on lugu sinu sõnakuulmisega Sumala sõnale?

Kehaliste harjutuste tähtsus.

Liigutused on parimaks arstimisvahendiks haiguste vastu, sest seda on võimalik mitmel viisil ja paljude juhuste vastu ära kasutada.

Keegi filmipaistev arst ütles kord: „Kui minu arstimisvahendeid piiratakse ainult ühe peale, siis valiksin mina selleks liikumise ja nimelt seda laadi liikumise, mis on tuntud Rootsi gümnaстика nime all“.

Siin juures peab tähendama, et Rootsis ja haigemajades üle kogu maailma, kus ravitsemiseks tarvitatakse liikumist, on paljud haiged ära arstitud juhustel, mil mingisugused muud vahendid pole enam aidanud.

Mitu aastat tagasi kuulutas keegi New-Yorgi imearst, et ta võidib igasuguseid seedimisrõikeid väga odava ja lihtsa vahendiga arstida. Tema maja asus linnast väljas, ja tema aial maja taga oli kõrge aed ümber, nii et keegi ei võinud näha, mis aias sündis. Igaüht, keda ta asus ravitsemata, laskis ta enne ravimist töotusele alla kirjutada, et see tema arstimisjaladust välja ei annaks. Lühk aega läks kõik väga hästi ja ta ravis haigeid suure eduga, kuni viimaks keegi murdis oma sõna ja tegi saladuse teatavaks.

Kogu ravitus seisis ainult kehalistes liigutustes, mis vaba õhu käes tehti. Neist liigutustest oli tähtsam ümber aia jooksmine. Imearst oli küllalt tark et harjutusi päeto-päetvalt suurendada.

See vahend oli nii lihtne, et kui see sai teatavaks, kaotas imearst kogu oma kuulsuse ja ta pidi loobuma oma praktikast. Tema vahend on

Parajate kehaliste liigutuste tagajärg.

aga seni paremaks arstimisvahendiks, mida võidib kord ühe, kord teise haiguse puhul kasutada.

On olemas kehas märke, mis ei kao sealt milgi muul viisil, kui liikumise läbi. Rahul on teatud koht ravimisel, aga head tagajärjed muutuvad sagedasti nulliks kui raha vältab liig kava, sest et siis koguvad kehasse äratarvitatud ained ja inimese elujõud väheneb. Liikumine ajab vere ruttu lihastest välja, kiirendab südame- ja kopsutegevust, toob rohkem hapnikku kehasse ning teeb kehakuded vastupanujõulisemaks haigusele. Meil on umbes 500 liigast ja kõik need võidivad end kogu tõmmata. Iga lihase pingutus surub verd ja teha mahla kokkutõmbavalt lihastest südame poole. Iga lihas on abijõudameks, mis kiirustab vere ringjooksu. Nad on pea kehasoojuse tekitajad, aga see tegevus sünnib täielikult siis, kui teha on alaliselt liikumas.

Igal haigel on kalduvus mõtteid oma kannatustele juhtida, mis häda veel ainult suurendab. Liikumine juhib aga tähelepanu enda minalt, valudelt ja kannatustelt kõrvale. Seeläbi saab vaim võimu teha üle ja kasvab võimetus haigusest jagu saada. Liikumisel ja liigutusi tegemisel arsti järelvalvete all on suur tähtsus terviselise seisukorra tõstmises.

Seda on pandud tähele eriti mürgituste, neuralgia, migreeni ja üldise nõrkuse juhusel. Muidugi tuleb iga haiguse juures isefugused liigutused ette võtta, et soovituid tulemustele jõuda.

Dr. P. A. De Forest.

Liigiharjutuste ja kehalise liigutusteta elu tagajärjed, mis mõlemad loomuvastast vilja kannavad.

Palawif faitseabinõuna.

Palawif pole mitte mõni kohutaw pahe, mingi waenlane, mida tuleb kohe häwitada, waid see on heatahtlik märguandja, et elu surmasti päästa. See on looduse püüd, mürke häwitada, mispärast lubatakse elutuld tugetwamini põleda. Et palawif mitte kõik ära ei kulutaks, tafakaalustab loodus fellega, et ta wõtab ära jõogiisu, nii et enam põletisaineid ei lihandu. Seejuures suurendab ta janu, et leegitsewat tuld kustutada, wõtab haigelt jõu ära ja paneb ta woodisse, et see puhkaks, wõtab ära tahtmise jutuajamiseks, sest iga liigutus paneb tule rohkem leegitfema. Loodus on leppimata, kuid halastaja. Ta paneb raskuse peale, mõjub aga ka ühtlasi oma enda jõuga, et seda ühtlust, mida tahab häwitada wõitlus, jalule feada.

Palawiku tunnuseks on temperatuuri tõus fehas, mida harilikult saadawad peawalud ja teised walud, kiirem puls, kiirendatud hingamine, palaw, kuitw nahk, punetaw nägu, jõogiisu puudus ja kõhu kinnisus. Harilikult pole palawif mitte kahjulik. Seda on ta ainult siis, kui temperatuur on pikemat aega üle 40 kraadi. Kahjulikud tagajärjed ei tule mitte palawikust, waid mürkidest, mis põhjustawad palawiku.

Wäga wäheste eranditega, wõib olla ka mitte ainufesega, on palawiku põhjusel mürgid, mida tekitawad fehasse tunginud haiguse idud. Need mürkained wõtaw iveri endasse ja wiib siis ajusse, seljaüdisse ja närwifeffohtadesse, kus nad soojuse reguleerimise tafakaalu rikuwad.

Nii pea kui tekitwad mürgid fehas, tõuseb temperatuur, sest et on käimas põlemine maffas, ihumahlal näärmeis, iveres ja igasugustes tude-des. Palawikus on põlemine ikka suurem ja kui temperatuuri tõusu tafistada, siis on selle tagajärjeks kahitlemata surm. Loodus saab kõrgendatud temperatuuriga jagu kõigist mürkidest. Kõikide palawikkude juures, kus on märgata suurt temperatuuri tõusu, walmistab feha wastumürke, millega mürgi wastu wõideldada. Siit on näha, et palawif on faitseks.

Kahitlemata tekib paljudel juhustel küsimus: Kas pole mitte kahjulik tarwitada külma wee wõi jää mähiseid temperatuuri alandamiseks?

Wastus on: Ei, ja järgmisel põhjusel: nahale pandud külm ei tõmba fehast wälja mitte ainult ofa tema soojusest ega alanda fellega wähemalt wäljumiselt temperatuuri, waid elustab oma mõjuga ka närwe, närwi feffohta, elustab maffa ja teisi fehanäärmeid suuremale tegetwusele. Kõigi selle tulemuseks on suurem põlemine wõi mürkide häwitamine ning suurem neerude tegetwus.

Kui ma arstin palawikku, siis pööran ma oma tähelepanu mürkidele, mitte aga palawikule.

Kui on wõimalik mürkide tekkimist wähendada, siis ei tarwitse palawikku karta.

Tüüfust ja kopsupõletikku, mille tunnused on jarnased, et wõib rasket haigust oodata, wõib fergesti arstitawaks haiguseks muuta, mis festab ainult lühikest aega, kui meie haigele ei anna mingifugust toitu, ja hoolitfeme, et wäljaheited soolte, neerude ja naha kaudu suureneksid.

Nõnda pole siis palawif hädaohtlik waenlane, millele peab jõuga wastu astuma, waid faitsew eesriie oma iseloomult. Palawiku tegetwus oleneb haige wastupanu jõust, haiguse wastuwõitlikkusest ja fehas olewast halbadest ainetest. Kõrge palawiku korral ei tohi ialgi arsti kutsumata jätta.

Alja tähtsus.

„Sa pidage aega kalliks, sest päewad on pahad.“ Ew. 5, 16. Aleg on midagi kallist, kallim, mis wõib inimesel olla. Siiski kuuleme me palju „ajaraiskamifest.“ Kas wõib tahta raisata seda wäärtuslikku asja? Kas tohime ka teistelt aega warastada? Ligimise aeg peab olema meile püha. Seft tegetwale inimesele pole kõige waranduste feffel suuremat ja kallimat warandust, kui on seda tema aeg. Urgem unustagem kunagi aja tähtsust, filmapilgu wäärtust. Mis ja minutiga kaotanud oled, ei too igawik mitte tagasi. Ara mõtle minewikule; ära igatse tulewiku järele. Minufe, mis on sul tõepoolest olemas, on olewik.

Olewikku peame meie kasutama. Walitfeda filmapilgu üle, tähendab walitfeda elu. Sa just meie, kristlased, peame elama olewikule, sest minewik on maha tõmmatud ja tulewik pole veel käes. Alati on olewiku teenrid Sumala teenrid. See on tüff igawikku, sellepärst pidage aega kalliks.

Oma lapsi peame juba warakult harjutama, et neist ei tuleks mitte päewaawargad. Päewaawargad on ju kõige pahemad wargad. Nad ei wõi parema tahtmisega ja õiglasema kahjatusfega warastatud warandust kunagi enam tagasi muretfeada, mida wõiwad teha teised wargad. Sellepärast peame lapsi warakult harjutama, et nad aega tegetwusest mõiäda ei saadaks. Nad täna wad meid hiljem, ei meie õpetamise neid aega kalliks pidama.

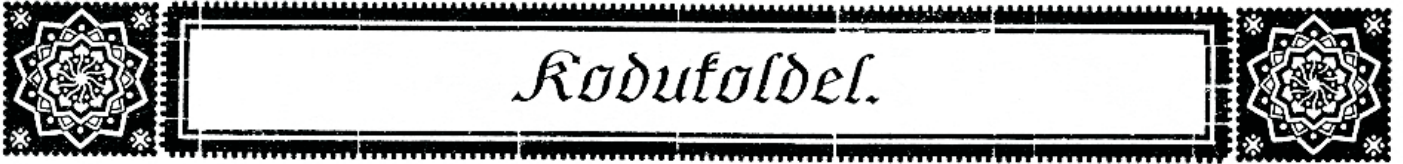
Mul pole aega — nii kuuleme igalt poolt. Aga kes ütleb nii? Laistadel inimestel puudub alati aeg, sest et neil puudub aja jaotus, sest et nad lõõiwad aega surnuks, selle ära magawad ja lobifedes mõiäda saadawad. Wirtadel on aga alati aega felleks, mida nad tahawad saada, sest nemad peawad aega kalliks ja kasutawad iga tunni ja juhufe.

Tähendab, kel aega on, sel on ka taht. Tahetjõuetuil pole kunagi aega. Snimestel, kes alati tegetwuses, on alati kõige rohkem aega. Kel aega on, sel on ka armastust. Enefearmastajail pole

ivaba aega. Aeg ei koosne nõnda siis mitte tundidest ja minutitest, vaid armastuse ja tahtetegudest. Meil on nii vähe aega, sest meil on vähe armastust!

„Veldasse et aeg on raha. See võib olla neile õige, kel on raha tähtsaim. Kõik kristlased teavad aga midagi paremat. Kõrgeim, ülim on meile arm ja armuaeg. Sellepärast on ju meie armuaeg antud, et me sellele festel armu leiaksime.“

Aeg võib olla ka kuri. Ka pahal ajal võime kõigis edu saavutada ja õndsaks saada. Sa eks juust meie aja kurjus aja meid rohkem Sumala poole. Või kas ta ei saada kurja aega sellepärast, et meil pole mitte küllalt jõudu ülesannetele, mis ta üles seadnud meie jaoks. Kristlased peavad teadma, kust ammutada seda jõudu, et Sumala meelepärasteid kohuseid täita. Sellepärast pidage aega kalliks!

Oma märgitud piibel.

E. L. Taylor.

(Särg)

Kõigil pealkuulajail oli härra Spauldingi lootusetu seisukoht niid selge, ja kuigi nad kohtuniku soovijärele seda asja õieti hindasid, oli neil ikiski talajane igatsus, et mingi vahetuhtumine võiks päästa jutlustaja tema piinlikust seisukohast. „Tuhtumisi“ üündis ka midagi.

„Härra Spaulding, kas tohin teid segada ja küsida, et võib-olla te meile enne, kui te kohtuniku küsimusele vastate, natuke seletust annaksite kuu-päeva lahutava joone (demargatsiooni j.) kohta? Kapten Mann teatas, et me sellele joonele lähene-neme ja täna õhtul peab meie ajaarvust üks päev ära kaduma. Homme on siis meil teispäeva asemel kesk-nädal. Misjagune tähendus oleks sel muudatusel teie tundmise järele ühe kindlaksmääratud nädala päeva — hingamispäeva kohta?“

Küsimaja oli üks San Francisco kaupmees, kes juba mitu korda üle Vaikse ookeani sõitnud ja nii päeva järjekorra muutumisest teadis.

Härra Spauldingi nägu muutus rõõmsamaks, kui päeva järjekorra muutusest nimetati ja naeratusjega ütles ta, et on valmis oma arvannist avaldama. Kohtuniku vahelerääkimise järel oli ta tahtnud juttu juust sellele ainele üle viia.

„Wäga armas, mu härra, et teie selle küsimise üles võtsite ja kui kohtunik lubab, siis püüan ma enne selle üle seletust anda ja pärast vastan teemale.“

Ma arvan, et see on peaaegu kõigile teada, et Vaiksest ookeanist ülesõidul läänest idasse ehk imberpöördukt, peab kas ühte päeva fordama või jälle ühe päeva wahese jätma. Kui me sõidame lääne suunas, siis peame ühe päeva wahese jätma, ja kui me sõidame ida suunas, siis peame üht päeva fordama. Näiteks me läheme täna õhtu viimajel tunnil magama ja kui me homme hommikul üles tõuseme, siis on meil juba kesk-nädal käes. Nii ei olegi meil siis teispäeva.

„Mõtame, et ma olen hingamispäeva pidaja ja usun kõigest südamest nädala seitsmendama päeva pühadust. Ma olen Hiina sõitmas, jõuan päeva järjekorra muutmise joonele reede õhtul ja ma algan hingamispäeva pidama; ma lähen palwe mee-leolus magama ja ootan rõõmuga eeloleva päeva pühalikke tunde. Ma magan, tõusen järgmisel hommikul üles, ja leian, et hingamispäeva (laupäeva) asemel on nädala esimene päev (pühapäev), mida ka meie lugupeetud kapten võimalikuks tunnistab!“

Siis satun ma ärevusse ja segadusse. Suhus on mind asetanud nõutusse. Ma uskusin, et minu arusaamine on õige, kuid leian, et see on ometi vale. Meljas käsi ei ole kohane, nagu ma otsejärele tulen, selles juures, imarguses maailmas. Hingamispäev on minuist nii mööda hiikinud, et ma ei võinud talle „jällenagemisenigi“ öelda. Kui ma üldse üht päeva pühitsen, siis peaks ma juba „pühapäeva“ pidama.

Ma usun et teie minuga ühel nõul olete, et ma, kui mul on harilikku inimese mõistus, järelele otsejärele tulen, et Sumal ei ole ilalgi mõeldud, et mulle seda seitsmendat päeva pühitsemiseks anda, vähemalt mitte Vaiksest ookeanist ülesõidu puhul; sest kui ma katjusin seda pühitseda, ei olud see mul võimalik. Aga kui ma reijul ei saa seda pidada, siis ei peaks ma üldse püüdma seda pidada. See-pärast pean mina, kui mõistuslik inimene, endale üttelema: Spaulding, ära oli narr! Ära waewa end võimatute usuaasjadega. Ole waba. Soia end eemal juutide kometest.

Mul ei ole tarwis enam midagi öelda. Tõsi-asi kostab iseeneje eest. Päeva järjekorra muutu-mine keelab ühe teatud päeva pühaks pidamist.“

„Kas ma tohin küsida?“ ütles kaupmees härra Serwerance.

„Kindlasti, kui see meie kõneainese puutub, mida ma ei kahtle,“ vastas jutlustaja.

„Ma pean pühapäeva ja elan San Franciscos. Kas te usute, et ma selles linnas tõeliselt võin pühapäeva pidada?“

„Ja muidugi, seit San Franciscos järgneb teile korrapäraselt üks päev teisele. Selle üle pole ühtegi vastuvaidlust.“

„Kas mul oleks võimalik ka Pefingis jedasama pühapäeva pidada?“

„Kindlasti,“ kõlas härra Spauldingi vastus, „ja see on samal põhjusel.“

„Weel üks küsimine: On pühapäev Pefingis seesama, mis San Franciscos?“

„Kahetlemata, seit päev käib ringi ümber maakera.“

„Nüüd, härra Spaulding, ütlesite te jeda, mida ma tahtsin kuulda. Te ütlesite, et päev käib ringi. Siis peab temal üks koht olema, kust ta oma reiji peale algab ja teine koht, kus ta oma teekäigu lõpetab. Misjugune on see koht? Te vastaksite: päeva järjekorra muutmise joon. Kõik päevad algavad ja lõpevad samal kohal ja üks päev järgneb teisele kindlas järjekorras. Kui see nii on, kas ei põhjusta see mitte segamini minekut, nii et võib arvata, et me päevade ülesarvamiseega effinud oleme? Kui teil midagi selle vastu ei ole, et me kapteni sõna anname, siis tahaksin ma heameelega temalt selle üle midagi kuulda.“

„Kapten Mann! Kapten Mann!“ kostsid mitmelt poolt hüüded. Kõikide silmad olid tema poole pöördunud. Peaks ta ometi härra Spauldingi poolt olema?

9. peatükk.

Laeva kapten ja päeva muutus.

„Praegu on härra Spauldingi ford rääkida,“ algas kapten, „kuid ta lubab mulle mõnda märkust teha päeva muutmise kohta.“

Härra Spaulding katjus naerulisi nagu teha ja näis, kuigi tõrkudes, et ta on valmis lastma temal rääkida. Asjaolu näis tõendavat suurt pettumust ja ta oli sunnitud, teistele ruumi andma, ilma et jellest mingit kaju saada.

Kui kapten irles tõusis, näis temal tulewat hea mõte ja naeratades pani ta ette, asja läbi rääkida küsimiste peale vastamisestega, nii et kõigil koosolijatel oleks võimalus igast asjast aru saada, mis neil arusaamata on. See ettepanek kiideti heaks.

„Lubage mulle,“ ütles kapten, „enne üks lühike jeletus, kui me küsimustega algame. Päeva järjekorra muutus on üks kergemaid küsimusi vastamiseks. See on nii lihtne, et ma jeda tihti lastele kerge waevaga olen ära jeletanud. Selle ase-

mel, et segadust sünnitada ja nädalapäevades effitust põhjustada on see nähe juust, mis hoiab ära iga taktistuse meie ajaarvamises. See on üks mõjuv ja inestusvääriline aja korraldaja, mis võimaldab kõigile rahvastele maakeral ühesugust päeva pidada.“

„Härra kapten,“ küsis üks naismisjonär Ohioist, „tahate te sellega siis öelda, et see asjaolu, et maakera on ümargune, midagi ei tähenda?“

„See on juust nii, minu austatud koosolijad. See ei tähenda midagi, kas keegi on poolusel või ekvatoril, kas ta reisir maal või merel, kas ta sõidab ida või lääne poole, päev on ikka muutmatult piisav ajamõõt ja jeda võib teaduslikult täpselt kindlaks teha igas kohas maakera pinnal.“

„Nüüd, ma olen tihti kuulnud ütelsi,“ ütles üks lihtne, heasüdamlikult osavõtlik mees, kes kapteni läheduses istus, „et aega võib võtta ja kaotada, — et reisides ühes juunas sõites võidetakse ja teises juunas kaotatakse. Kuidas võivad õpetajad jeda ütelda, kui see nii ei ole?“

„Mispäraist õpetajad nii õpetavad, jeda ei saa ma tõesti mitte öelda; aga ma tahan teile ja kõigile teistele nii palju öelda, et midagi niisugust nagu aja mõitmiist ja kaotust ei ole. See väljendus ei ole teaduslik ja see ei määra mitte tõelikkust, vaid ainult näilikkust aega. Ma toon näite: Kaks meest — kassikud — hakkavad New-Yorgist välja minnes ümbermaailma reisima, üks läheb ida poole ja teine läheb lääne poole. Mõne kuu möödudes jõuavad nad tagasi ja saavad New-Yorgis jälle kokku ja see, kes ida suunas reisis, leidis, et ta on täpselt niisama wana kui tema wend, kes wastupidises suunas reisis. Nad võrdlewad päevade arvu, mil nad reisinud ja leiavad, et reis on nõudnud neilt kummagilt ühesuguse päevade, tundide ja minutite arvu, kuigi üks ühe päeva juure lijas ja teine ühe päeva waele jättis.“

Kui see nüüd tõsi on, et üks ühe päeva mõitis ja teine ühe päeva kaotas, siis oleks reisi lõppedes pidanud olema nende wanaduses kaks päeva wahet. (Maerdatakse.) Ja kui nad niisuguseid reise tihti ette wõtaks, siis tuleks ford aeg, et üks saaks küllalt nii wanaks, et teisele iaks olla. (Sgalpool naer.)

Te näete, kui naljakas paistab see asi olewat, kui selle põhjust hakkad lähemalt uurima. Tõde on, et küsimus ei seisja siin mitte aja mõidus ega kaotuses, waid ühtlustamises.“

(Järgneb.)

Üksit nr. 20 senti.

Wäljaandja: G. P. Altw. K. Eesti Riit. Tellimised kui ka rahasaadetused saata Amanda Nufale, Merepuiestee nr. 14-a Tallinnas.

Wastutaw toimetaja: M. Wärengrub, Merepuiestee nr. 14-a, Tallinnas.

Tegewad kaastöölised: L. Nikkar; Ed. Mägi; Ed. Mey.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ahijuse trükituba, Pilt t. 2. 1930.